Roll No.……………………….

Signature of Invigilator ………

Paper Code

MV-203

पतंजलि विश्वविद्यालय

University of Patanjali

Examination August-2021

एम. ए. व्याकरण, द्वितीयसत्रम्

व्याकरणम्, तृतीयपत्रम्

संस्कृतव्याकरणम् (ग)

समयः - होरात्रयम् पूर्णाङ्काः ७०

निर्देशः अस्य प्रशनपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः, सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(व्याकरणमहाभाष्यम्)

१. पृष्टेषु पञ्चसु त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः। (3 x15 =45)

1. 'समर्थःपदविधिः'' इत्यत्र विधिशब्दस्यार्थनिरूपणं कृत्वा सूत्रस्य परिभाषात्वं निरूपणीयम्?
2. अथ समर्थग्रहणं किमर्थम् इत्यत्राक्षेपसमाधानविशिष्टं समर्थ परिभाषायाः प्रयोजनं प्रतिपादनीयम्।
3. 'अगुरुपुत्रादीनां तथा सविशेषाणानां वृतिर्न, वृत्तस्य वा विशेषणयोगो न' इत्येतयोः वार्तिकयोः व्याख्या कार्या।
4. राजगवीक्षीरे द्विसमासप्रसङ्गो द्विषष्ठीभावाद् इति वार्तिकस्य आक्षेपसमाधानपूर्वकं व्याख्या कार्या।
5. समानाधिकरणेषूपसख्यानमसमर्थत्वात् (द्रव्यं पदार्थ इति चेत्) इत्यस्य वार्तिकस्य आक्षेपसमाधानपूर्वकं व्याख्या कर्तव्या।

२. पृष्टेषु अष्टासु पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः। (5 x5 =25)

1. समर्थसूत्रे पदविधिग्रहणस्य प्रयोजनं स्वभाषया प्रतिपादनीयम्।
2. 'तस्यान्तोदात्तत्वं विप्रविषेधात्' इत्यस्य भाष्याभिप्रायः स्पष्टीकर्तव्यः।
3. भाष्यानुसारणे समर्थशब्दस्य का व्युत्पतिः।
4. न वावयवतत्पुरुषत्वात् इति वार्तिकस्य तात्पर्यमुल्लेखितव्यम्।
5. 'लुप्ताख्यातेषु च' इत्यत्र आक्षेपसमाधानपूर्वकं भाष्याशयः प्रतिपादनीयः।
6. एकशितिपात्स्वरवचनं तु ज्ञापकं निमित्तिस्वरबलीयस्त्वस्य इत्यस्य व्याख्या कार्या।
7. एकार्थीभावसमर्थव्यपेक्षाभावसमर्थयोर्मध्ये को भेदः।
8. परार्थभिघानं वृत्तिः, जहत्स्वार्थावृत्तिः अजहत्स्वार्था वृत्तिः एतेषां मध्ये को भेदः।

--------------x--------------